

INTERSUCHO

Týdenní aktuality

nejen o suchu, požárech,
horku a změně klimatu

*Půdní sucho v Česku se nadále prohlubuje.
Stromy se již dostávají do vodního stresu.
Noční a ranní mrazy mohou pro vegetaci stále
představovat riziko.*

Obsah

I křovinné a travní požáry mohou být mimořádně ničivé.....	3
Půdní sucho ve střední Evropě přetrvává	4
Půdní sucho v Česku se bude nadále prohlubovat	6
Požární riziko bude v Česku tento týden vyšší.....	10
Ohrozí ještě vegetaci mrazy?	11
Riziko aktivity škůdců různých plodin narůstá	13
Stromy se již dostávají do vodního stresu	14

I křovinné a travní požáry mohou být mimořádně ničivé

Lednová vlna křovinných a travních požárů ve státě Victoria patřila k nejvážnějším od období Black Summer v letech 2019/2020. Podle [analýzy Risk Frontiers](#) při ní shořelo více než 400 tisíc hektarů, zničeno nebo poškozeno bylo téměř 900 staveb a více než 300 domů, přičemž úřady musely vyhlásit stav katastrofy v 18 samosprávných oblastech. Jedním z nejničivějších požárů byl Longwood Fire, který se po svém vzniku 7. ledna za extrémního vedra a silného větru rychle rozšířil na více než 130 tisíc hektarů a vyžádal si i jednu oběť. K 12. lednu bylo s tímto požárem spojováno nejméně 154 zničených staveb, zatímco napříč Victorii úřady evidovaly více než 350 zničených objektů a přes tisíc zasažených zemědělských usedlostí. [Terénní průzkum Risk Frontiers](#) následně v oblasti Longwoodu zdokumentoval 291 zasažených staveb na 162 adresách, z nichž 271 bylo zničeno nebo těžce poškozeno. Podle autorů bylo 98 % zasažených objektů nakonec prakticky ztraceno. Stejně jako u předchozích australských požárů se tak znovu ukazuje, že jakmile stavbu zasáhne oheň, šance na její záchranu rychle klesá. Zpráva zároveň ukazuje, že škody nevznikaly jen v těsném kontaktu s lesem či křovinami. Klíčovou roli sehrály také žhavé částice unášené silným větrem a rychlé šíření ohně suchou travou, které umožnily vznícení objektů i dále od hlavní linie požáru. Požár Longwood tak podle autorů připomněl, že i v otevřené zemědělské krajině mohou být křovinné a travní požáry mimořádně ničivé a že riziko nelze posuzovat pouze podle vzdálenosti domu od souvislého porostu.

zdroje: www.abc.net.au; www.riskfrontiers.com

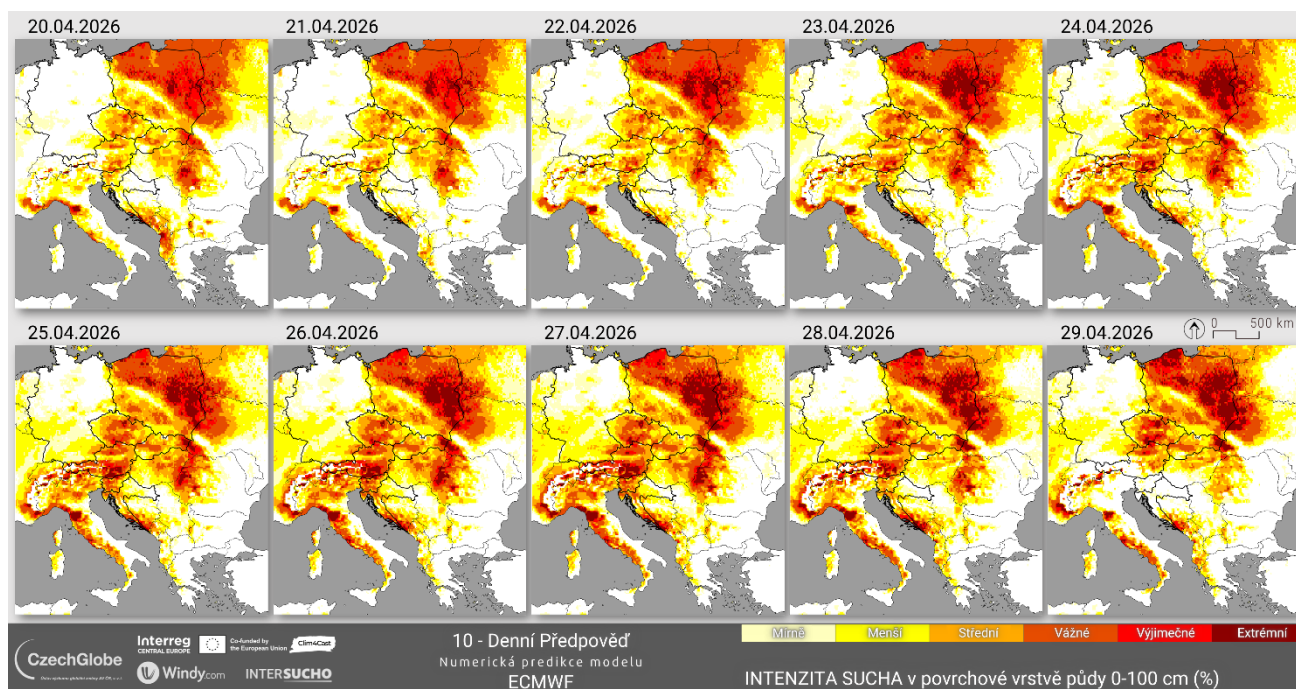
Pro více informací o požárním počasí sledujte náš **web**

Půdní sucho ve střední Evropě přetrvává

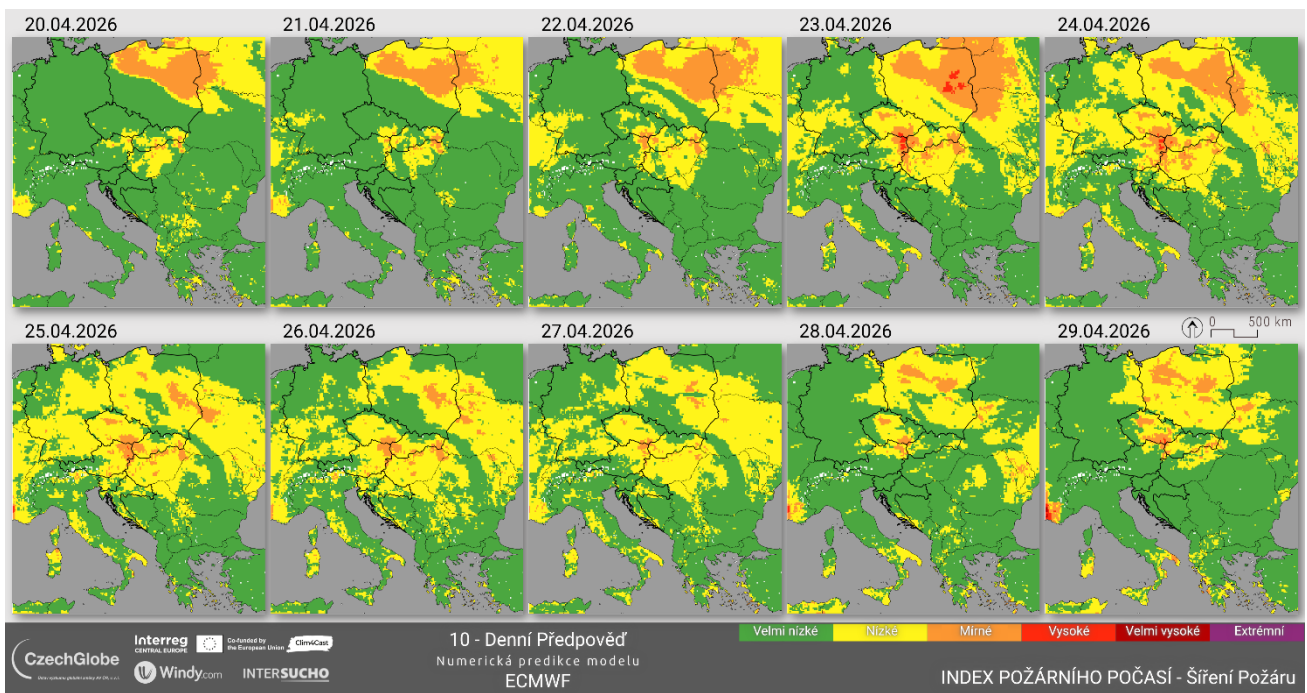
Podle našeho monitoringu Clim4Cast je nadále pozorováno vážné až výjimečné, místy i extrémní sucho v severní a východní části Polska, přičemž podle předpovědi se očekává, že tato situace bude přetrvávat jak v povrchové vrstvě půdy (0–40 cm), tak i v hlubší vrstvě půdy (0–100 cm).

Nejde jen o významnou odchylku aktuální situace od normálu, ale také o velmi nízké hodnoty nasycení půdy vodou, které naznačují, že rostliny trpí stresem ze sucha. Velmi podobná situace se vyskytuje také v Maďarsku, podél hranice mezi Rakouskem a Slovenskem a v České republice. V hlubší vrstvě půdy (0–200 cm) je aktuálně zásobení půdy vláhou nedostačující zejména v Maďarsku a Polsku, ale více vláh, než je nyní v půdě dostupné, bychom očekávali také v České republice, místy na Slovensku, v Rakousku, Itálii a Chorvatsku.

Obrázek 1: Předpověď intenzity sucha ve vrstvě půdy 0–100 cm pro období 20. 4.–29. 4.

V oblastech zasažených suchem, zejména v severní a východní části Polska, pozorujeme i zvýšené riziko šíření požárů, převážně mírné.

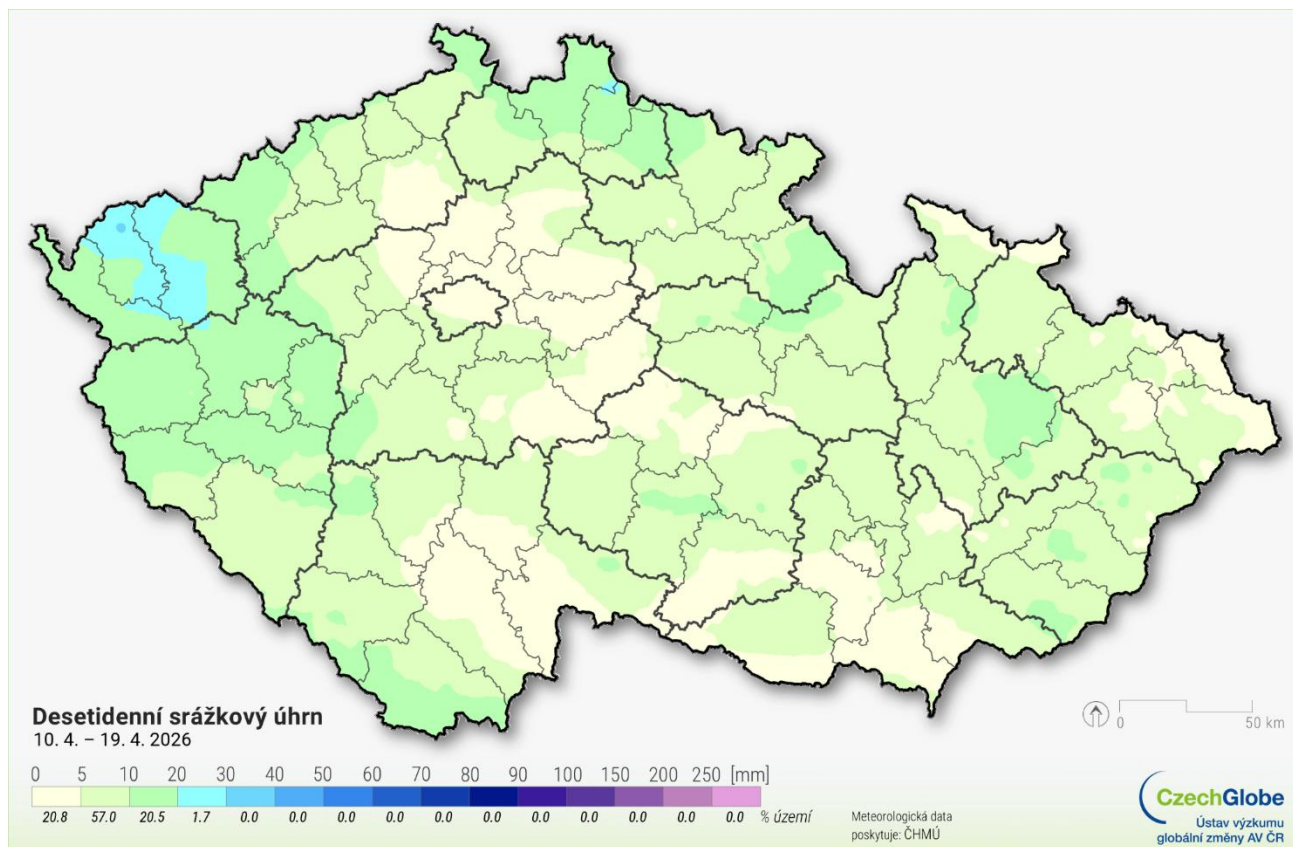
Obrázek 2: Předpověď šíření požárů pro období 20. 4.–29. 4.

Pro více dění v Evropě sledujte náš **web**

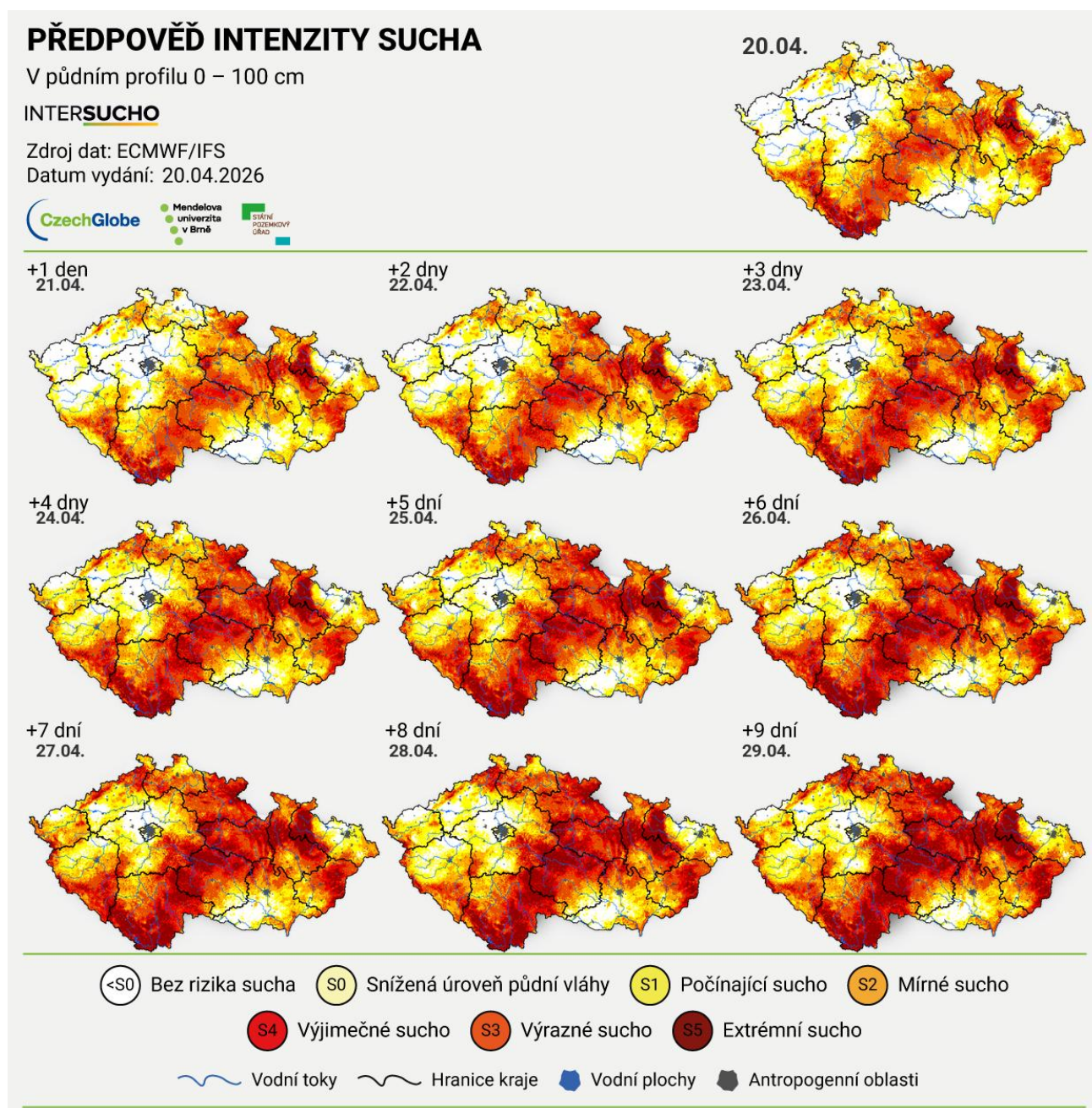
Půdní sucho v Česku se bude nadále prohlubovat

V posledních 10 dnech příliš nepršelo. Na 78 % území republiky spadlo pouze do 10 mm srážek, na dalších 20 % území to bylo do 20 mm (obr. 3). Nejvíce srážek bylo zaznamenáno v Karlovarském kraji. Naopak ve středních Čechách a na jižní Moravě srážek spadlo jen málo.

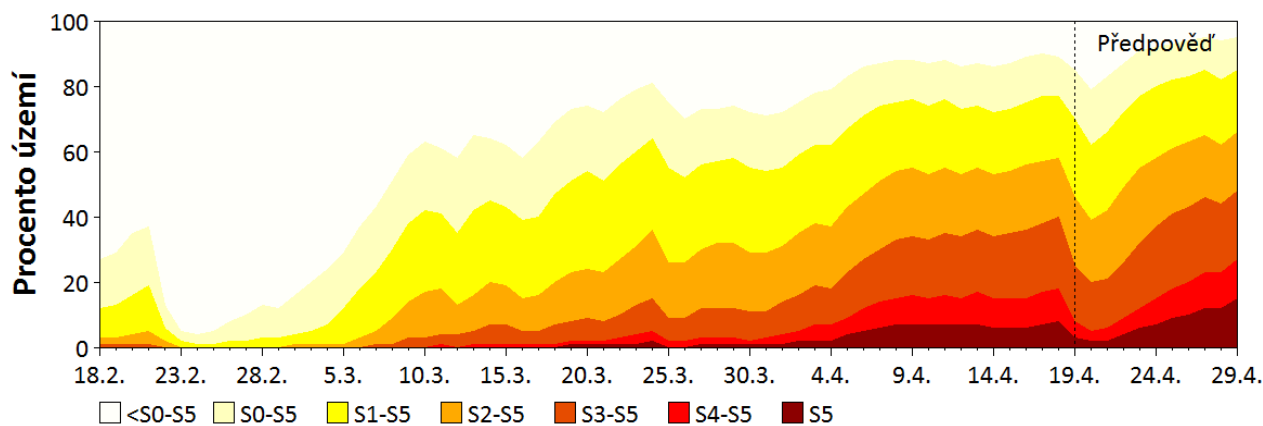
Obrázek 3: Desetidenní srážkový úhrn za období 10. 4.–19. 4.

Srážky byly tento týden zaznamenány hlavně v pondělí a úterý. V dalších dnech by už opět pršet nemělo. Na velké části území budou úhrny spíše zanedbatelné, do 5 mm za týden. Jen v místech s intenzivnějšími přeháňkami a na horách se mohou dostat nad 10 mm za týden. Půdní vlhkost se v povrchové vrstvě půdy do 40 cm sice mírně zvýší, ale pouze v místech, kde se objeví přeháňky. Bohužel to nebude znamenat žádné zásadní zlepšení situace v dlouhodobém horizontu. I přes krátkodobé počáteční zlepšení obsahu půdní vláhly očekáváme, že za 10 dnů bude stav ještě horší (obr. 4).

Obrázek 4: Předpověď intenzity sucha v půdním profilu 0–100 cm pro období 20. 4.–29. 4.

Snížená půdní vláha bude zaznamenána prakticky na 90 % území republiky. Mírné a výraznější půdní sucho se bude vyskytovat na 60 % území (obr. 5). V povrchové vrstvě půdy do 40 cm bude i přes přechodné zlepšení půda rychle ztrácet vlhkost. Na jižní a střední Moravě bude relativní půdní vlhkost klesat pod 30 %.

Obrázek 5: Vývoj půdního sucha na území České republiky v posledních 2 měsících s předpovědí na další 2 týdny

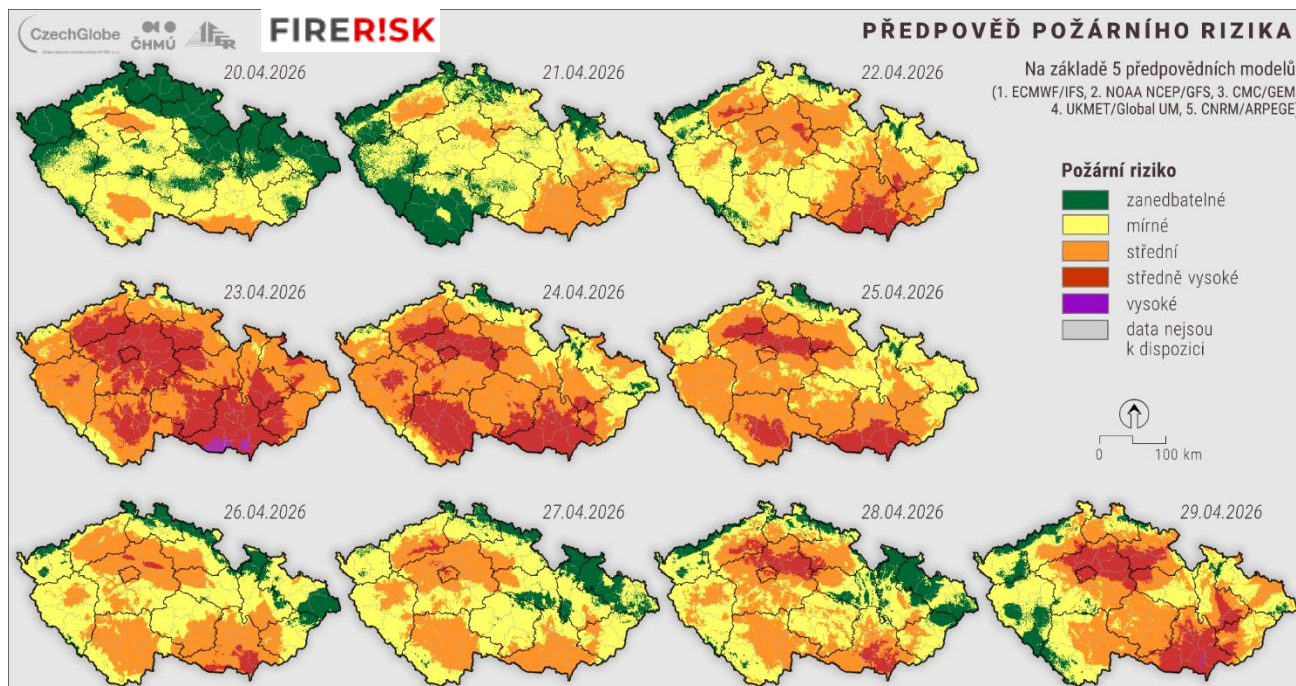
Pro více denních informací sledujte náš **web**
INTERSUCHO

Obrázek 6: Stav půdního sucha podle reportérky sítě Intersucho v okrese Mladá Boleslav

Požární riziko v Česku bude tento týden vyšší

Dlouhodobější sucho v kombinaci se silnějším větrem, který očekáváme zejména ve čtvrtek a pátek, znamená rychlý nárůst požárního rizika. Situace v Česku bude právě proto v tyto dny nejvíce riziková. Ve čtvrtek se navíc může na jihu Moravy objevit i nejvyšší stupeň rizika.

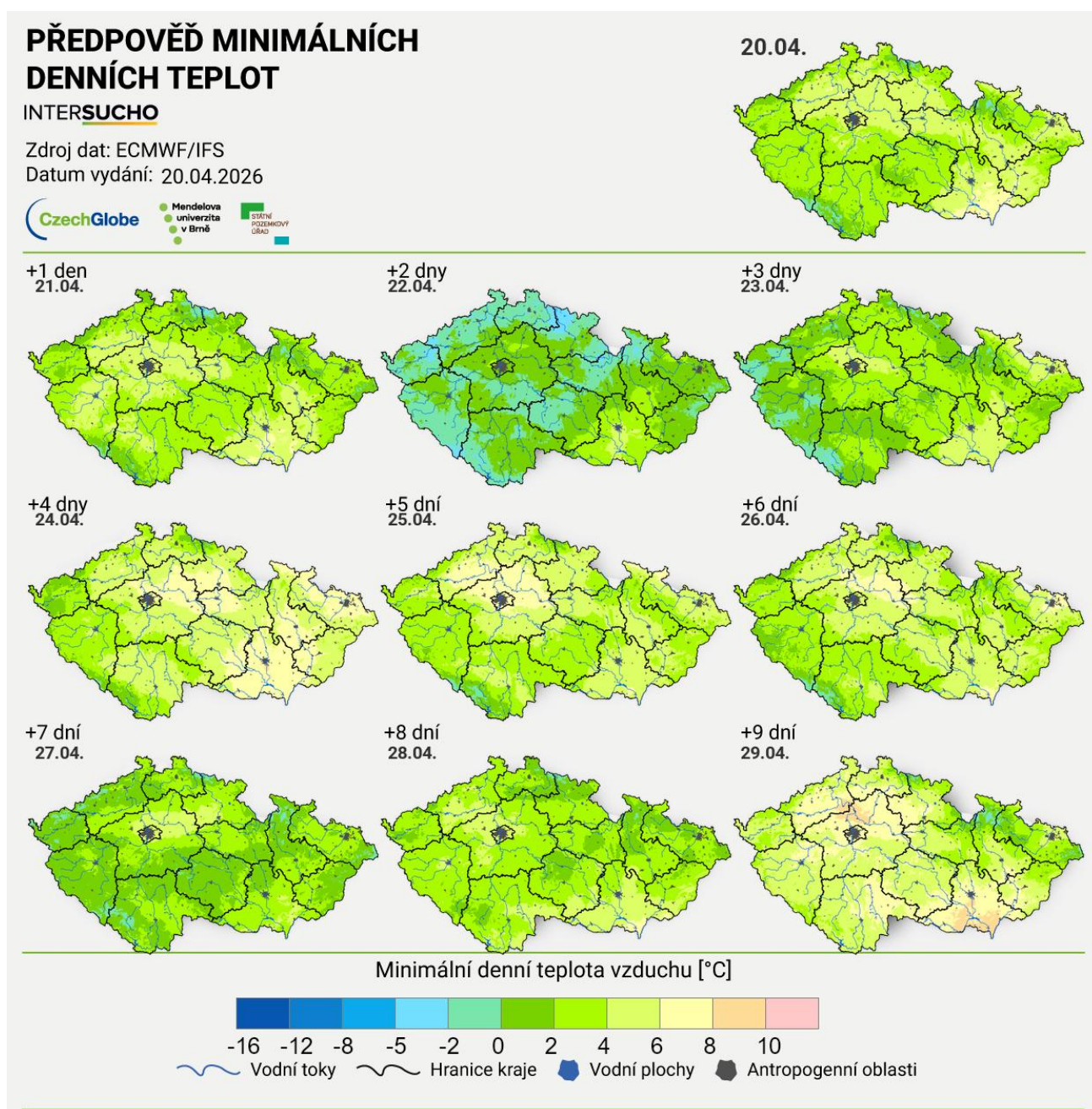

Obrázek 7: Předpověď požárního rizika v období 20. 4.–29. 4.

Pro více informací sledujte náš web
FIRE!SK

Ohrozí ještě vegetaci mrazy?

Přestože už začala poslední dubnová dekáda, vůbec není vyloučeno, že noční a ranní mrazy ohrozí vegetaci. Nejnebezpečnější budou pravděpodobně ve středu ráno a poté na začátku příštího týdne, kdy mohou teploty klesat pod bod mrazu a představovat tak riziko. V ostatních dnech by se minimální teploty mohly držet nad bodem mrazu, přibližně do 5 °C. Jelikož se teploty budou stále pohybovat nebezpečně blízko bodu mrazu, lokálně nejsou vyloučeny ani ranní mrazíky. Je proto nutné sledovat předpověď a mapy měnícího se rizika na webu [Agrorisk](#).

Obrázek 8: Minimální denní teploty vzduchu pro období 20. 4.–29. 4.

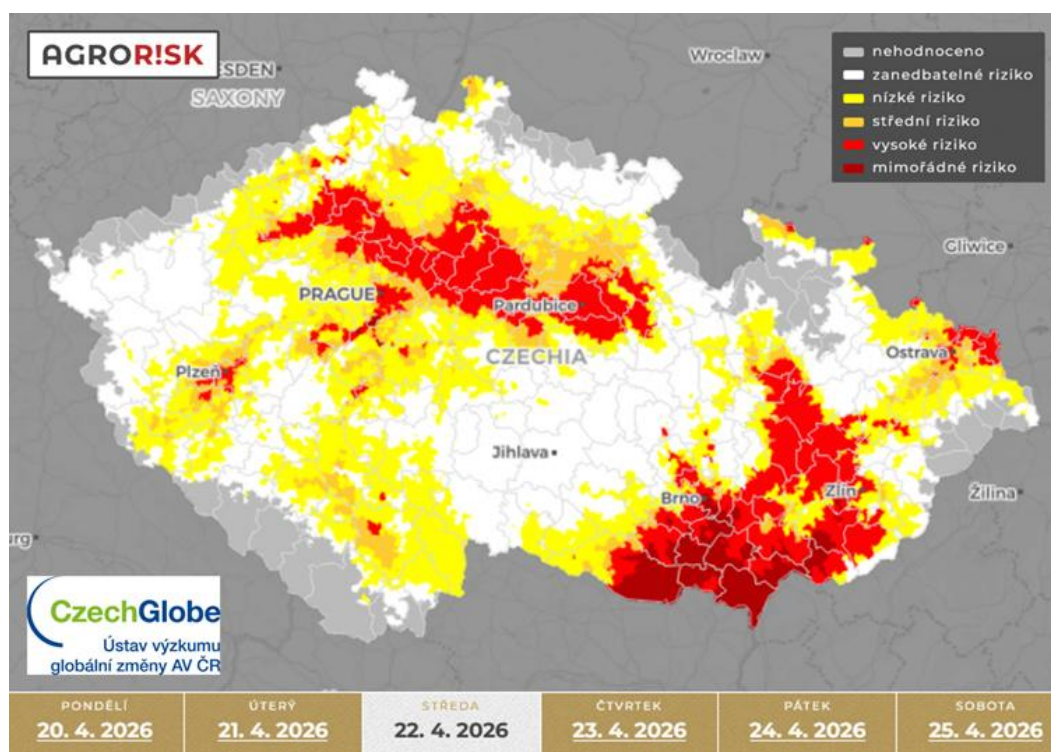
Ani střednědobý výhled není příliš optimistický. Modely aktuálně od příštího týdne očekávají ochlazení a teploty by měly být nižší, než je dlouhodobý průměr za období 1991–2020. Denní maxima by se mohla pohybovat pod 15 °C a noční teploty klesat pod 5 °C. To znamená, že riziko mrazů může přetrvávat ještě několik týdnů. Je však nutné brát v potaz, že předpovědi na delší období jsou zatíženy velkou nejistotou a mohou se s vývojem modelů měnit.

Mezi plodiny aktuálně nejcitlivější k nízkým teplotám patří vzcházející cukrová řepa a rané brambory. Tyto plodiny se naštěstí pěstují převážně v teplých oblastech, kde se tak výraznější pokles teplot neočekává. V oblasti Polabí mohou být ohroženy rané brambory, pokud nejsou kryty netkanou textilií, a to v případě, že při vyjasnění teploty klesnou blízko k 0 °C. Riziko poškození kvetoucích stromů modely na portálu Agrorisk aktuálně k úterý 21. 4. neukazují, protože ke škodám na kvetoucích stromech dochází až při nižších teplotách.

Pro více detailních map rizik navštivte náš **web**
AGRORISK

Riziko aktivity škůdců různých plodin narůstá

Přetrvává riziko aktivity květopase jabloňového a svilušky jabloňové. Území vhodné pro jejich pohyb se rozšiřuje a posouvá do vyšších nadmořských výšek, než tomu bylo v předchozím týdnu. V těchto oblastech je tedy vhodné zvážit provedení ochranných opatření. Svou aktivitou se přidávají i obaleči jabloňový a růžový. Jejich housenky se v tomto období rozlézají; u obaleče jabloňového ožirají pupeny a následně i listy, u obaleče růžového housenky vykusují otvory do čepelí listů. V řepce jsou dospělci blýskáčka řepkového aktivní i ve vyšších polohách, zároveň podmínky počasí podporují přelet jarní generace dřepčíků do porostů. V teplých oblastech se nově objevuje vysoké riziko aktivity krytonosce šešulového a bejlomorky kapustové (obr. 9). Dospělci obou škůdců kladou vajíčka na mladé šešule, larvy pak poškozují semena uvnitř. Ochranná opatření jsou stejná pro oba škůdce. Pro cukrovou řepu v nejteplejších oblastech hrozí riziko aktivity makadlovky řepné. Objevují se dospělci (motýli), kteří po páření kladou vajíčka do srdéčka a na mladé listy vzcházejících rostlin. Housenky první generace mohou žírem poškodit mladé rostliny a zpomalit jejich růst; k napadení rostlin dochází až v pozdější fázi, kdy se příznaky žíru projeví nepravidelnými otvory v listech. Výskyt dospělců se zjišťuje pomocí feromonových lapáků.

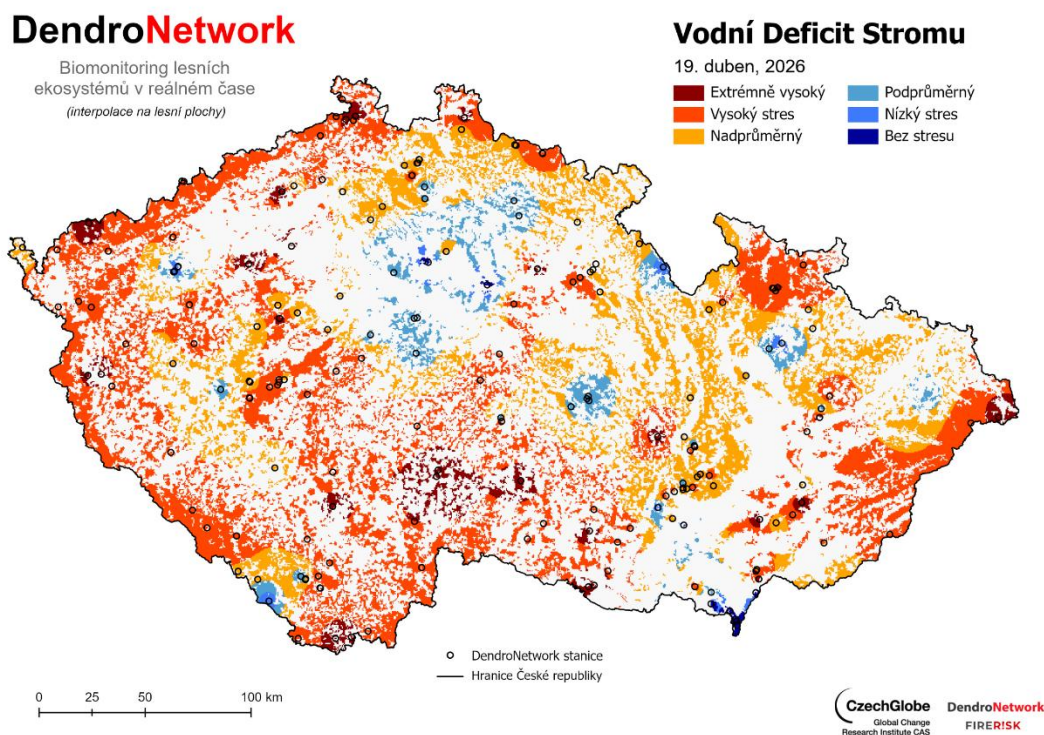

Obrázek 9: Riziko aktivity bejlomorky kapustové ve středu 22. 4.

Pro více detailních map rizik navštivte náš **web**
AGROR!SK

Stromy se již dostávají do vodního stresu

Současný stav lesních ekosystémů v České republice ukazuje na výraznou převahu stresových podmínek způsobených nedostatkem vody. Z celkového hodnocení vyplývá, že více než polovina sledovaných porostů (54 %) se nachází ve stavu vysokého stresu a dalších 5 % dokonce ve stavu extrémně vysokého stresu. To znamená, že téměř 60 % lesů čelí velmi nepříznivým podmínkám, které mohou zásadně ovlivnit jejich vitalitu a stabilitu. Pouze menší část lesů vykazuje relativně příznivější stav: podprůměrný až žádný stres se týká pouze území do 10 %. Takto nepříznivé rozložení jasně ukazuje na rozsáhlý vodní deficit v lesních ekosystémech. Důsledky mohou být mnohostranné: oslabené stromy jsou náchylnější k napadení škůdci, zejména kůrovcem, i k chorobám. Současně tyto podmínky výrazně ztěžují obnovu lesů, zejména prostřednictvím umělé výsadby. Nedostatek vláhy v půdě omezuje ujímavost sazenic, zvyšuje jejich mortalitu a často vede k nutnosti opakovaných výsadeb, což prodražuje a zpomaluje obnovní procesy. Nepříznivá je situace i z pohledu vstupu do nové růstové sezony. Stromy, které vstupují do jara již oslabené, mají omezenou schopnost regenerace a tvorby nových přírůstků. Pokud se k tomu přidají další epizody sucha či vysokých teplot, může dojít k dalšímu prohlubování stresu. To zvyšuje riziko dlouhodobého poškození porostů, zpomalení jejich růstu a v krajních případech i jejich odumírání.

Obrázek 10: Vodní deficit stromu ke dni 19. 4.

Pro více informací sledujte náš [web](#)

DendroNetwork

Kontakt

Máte jakýkoli dotaz nebo nápad na zlepšení? Potřebujete se s námi spojit? Jsme tu pro vás.

Monika Hojdanová

☎ + 420 774 679 349
@ hojdanova.m@czechglobe.cz

✉ Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i.
Bělidla 986/4 a
603 00 Brno

 [CzechGlobe](#)
 [CzechGlobe](#)

Aktuální informace připravili

Lenka Bartošová
Monika Hojdanová
Jan Krejza
Václav Rára
Eva Svobodová
Pavel Zahradníček

Buďte s námi v kontaktu také na platformě

INTERSUCHO FIRER!SK AGROR!SK DendroNetwork
Intersucho FireRisk AgroRisk DendoNetwork

Zdroje

- <https://www.abc.net.au/>
- <https://agrorisk.cz/>
- <https://clim4cast.eu/>
- <https://dendronet.cz/>
- <https://intersucho.cz/>
- <https://riskfrontiers.com/>
- <https://windy.com/>
- fotografie na titulní straně: Petra Dížková